

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/7/2018
Identifikačné číslo spisu: 2309220064
Dátum vydania rozhodnutia: 24.10.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Edita Bakošová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:2309220064.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ X., bývajúceho v D., 2/ V., bývajúcej v A., 3/ X., bývajúcej v Z., všetci zastúpení JUDr. Ing. Lujzou Jurkovičovou, PhD., advokátkou v Bratislave, Domkárska 4, proti žalovanému N., bývajúcemu v N., zastúpenému advokátskou kanceláriou JÁNSKÝ & PARTNERS s. r. o., so sídlom v Nitre, Štúrova 13, IČO: 47 249 650, o určenie neplatnosti závetu, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 25 C 198/2009, o dovolaní žalobcov 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 6. decembra 2016 sp. zn. 9 Co 444/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcom 1/ až 3/.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta rozsudkom z 18. mája 2012 č.k. 25 C 198/2009-172 určil, že „závet, ktorý mal byť spísaný vlastnou rukou poručiťky, O., zomr. XX.XX.XXXX, bez datovania je neplatný“ a rozhodnutie o trovách konania si vyhradil na samostatné rozhodnutie. Po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že poručiťka v čase spísania závetu bola spôsobilá na právne úkony, nekonala v duševnej poruche, ani pod psychickým nátlakom. Bol však toho názoru, že závet nebol urobený v takej forme ako to zákon vyžaduje, pretože v čase keď poručiťka vlastnoručne písala závet a opatrla ho dátumom, nebol tento písomný prejav podpísaný. Závet tiež obsahoval nepresný dátum (3. septembra 200), z ktorého sa nedalo zistiť kedy bol poručiťkou podpísaný. Až dodatočne, zjavne iným perom alebo inou náplňou, samostatne je uvedený dátum 27. septembra 2002 a podpis, kedy však závet nebol poručiťkou písaný. Nejde o zriadenie nového závetu ktorým by sa zrušil predchádzajúci platný závet, pričom tento úkon nie je možné považovať za konvalidáciu neúplného, nepresného prejavu poručiťky, ktorý bol vyhotovený vo forme nezodpovedajúcej zákonu a preto je neplatný. Keďže žalobcovia boli odkázaní v dedičskom konaní na podanie takéhoto návrhu, táto skutočnosť zakladala ich naliehavý právny záujem na tom, aby o ich návrhu bolo rozhodnuté.

2. Krajský súd v Trnave na odvolanie žalovaného (po zrušení jeho prvého rozsudku z 12. marca 2013 sp. zn. 9 Co 225/2012 uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. apríla 2015 sp. zn. 4 Cdo

117/2014) konal ďalej a v poradí druhým rozsudkom zo 6. decembra 2016 sp. zn. 9 Co 444/2015 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil § 40 ods. 1, § 476 ods. 1, 2 a § 476a Občianskeho zákonníka, vecne tým, že zákon neukladá pisateľovi závetu, aby závet napísal i podpísal v jeden a ten istý deň a v jeden okamih. Poručiteľ môže závet čiastočne, či úplne napísať v iný deň ako ho podpíše. Ani okolnosť, že poručiteľ napíše závet viacerými náplňami pera nemá na platnosť závetu žiaden vplyv, pretože zákonodarca žiadne podmienky takéhoto charakteru pri spisovaní holografného závetu na závetcu nekladie. Pri holografnom závete kladie dôraz na to, aby bol závet podpísaný vlastnou rukou, opatrený dátumom a tento musí byť nielenže napísaný poručiteľom, ale musí byť opatrený úplným dátumom (deň, mesiac, rok) jeho podpisania (nie spísania). Odvolací súd sa preto nemohol stotožniť s názorom súdu prvej inštancie, že išlo o pokus konvalidácie neúplného, nepresného prejavu vôle poručiťky, ktorý nebol vyhotovený vo forme zodpovedajúcej zákonu. Preto odvolací súd túto skutočnosť obsiahnutú v rozsudku súdu prvej inštancie inak právne posúdil, keďže považoval za úplne dostačujúce, pokiaľ poručiťka podpísala závet 27. septembra 2002 vlastnoručne, na závet dopísala práve tento dátum i miesto (Matuškovovo) a opatrla závet vlastnoručným podpisom. Týmto bol právny úkon poručiťky zavŕšený jej vlastným konaním. Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú námietku žalovaného týkajúcu sa nedostatku včasnosti podania žaloby žalobcami. Z obsahu spisu mal preukázané, že žalobkyne 2/ a 3/ sa stali účastníkmi konania na základe rozhodnutia súdu o ich pribratí do konania (uznesenie zo 6. mája 2010) a žalobca 1/ podal žalobu osobne na súde 20. novembra 2009, teda včas, pretože z obsahu dedičského spisu vyplýva, že uznesením Okresného súdu v Galante č.k. 12 D 178/2007-85 z 24. augusta 2009, ktoré nadobudlo právoplatnosť 31. decembra 2009, boli žalobcovia odkázaní, aby do jedného mesiaca odo dňa právoplatnosti tohto uznesenia podali návrh na Okresný súd Galanta o určenie neplatnosti poručiťkinho vlastnoručného závetu. V súvislosti s prerušením dedičského konania a podaním žaloby odvolací súd uviedol, že predmetom tohto konania bolo určenie absolútnej neplatnosti závetu preto, že poručiťka mala tento spísať v duševnej poruche a iné. Súd prvej inštancie po vykonaní rozsiahleho dokazovania nezistil, že by poručiťka spísala predmetný závet v duševnej poruche. Tieto skutočnosti v konaní neboli preukázané a preto súd prvej inštancie na nich nezaložil svoje rozhodnutie. Pri svojom rozhodnutí vychádzal z formálnej (nie obsahovej) neplatnosti závetu pre neuvedenie úplného dátumu a nepodpísanie závetu poručiťkou v deň jeho spísania. Odvolací súd uviedol, že v zmysle § 175k ods. 2 O.s.p. súd je v dedičskom konaní oprávnený postupovať podľa § 175 ods. 1 (správne § 175k ods. 1) O.s.p., a je teda oprávnený sám vyšetriť podmienky dedičského práva a určiť, s kým bude ďalej konať ako s dedičom, len v prípade, ak si vyšetrovanie podmienok dedičského práva nevyžaduje posúdenie skutočností sporných medzi účastníkmi. Keďže dedičské konanie je konaním nesporným, súdu v dedičskom konaní neprináleží objasňovať skutočnosti, ktoré sú medzi účastníkmi sporné. V prípade, ak vyšetrovanie podmienok dedičského práva závisí od objasnenia spornej skutočnosti, súd v súlade s § 175k ods. 2 O.s.p. odkáže uznesením toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby svoje právo uplatnil žalobou. V danom prípade súd prvej inštancie nepostupoval v súlade s ustanovením § 175k ods. 2 O.s.p., resp. v súlade s uznesením Okresného súdu Galanta z 24. augusta 2009 sp. zn. 12 D 178/2007, keďže v sporovom konaní pred súdom riešil právne posúdenie platnosti závetu (nie sporné skutkové okolnosti) a práve len v tejto súvislosti žalobe žalobcov vyhovel, pričom právne posúdenie platnosti závetu čo do formy sa rieši v dedičskom konaní. Aj z týchto dôvodov odvolací súd nepovažoval rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny a preto ho zmenil a žalobu žalobcov zamietol. Odvolací súd uviedol dôvody pre ktoré nevyhovel návrhu žalobcov na doplnenia dokazovania v odvolacom konaní, keďže skutkový stav, ktorý bol zistený súdom prvej inštancie, považoval za zistený v súlade s potrebami tohto konania. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia, ktorého prípustnosť odôvodnili poukazom na § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. Uviedli, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 432 ods. 1 C.s.p. Po podrobnom zopakovaní skutkového stavu, citácie z rozhodnutí súdu prvej inštancie, odvolacieho súdu a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, s poukazom na § 476 ods. 2, § 476a, § 476f, Občianskeho zákonníka, § 175k ods. 2 O.s.p. namietali, že odvolací súd bez ďalšieho vyhodnotil predmetný závet za platný a nezaoberal sa časovým úsekom jeho datovania, ani pravosťou jeho podpisu a už vôbec sa nevysporiaval s účasťou a

pomocou žalovaného pri spisovaní závetu poručiteľkou. Pripustil pritom, že dátum, ktorým pôvodne bol opatrený závet bol nedokončený a preto neúčinný. S takýmto voľným výkladom a závermi odvolacieho súdu o platnosti závetu ako závažnej listiny ku ktorej platnosti po formálnej stránke zákon vyžaduje nespochybniteľne preukázané skutočnosti žalobcovia nemôžu súhlasiť aj s prihliadnutím na neslobodnú vôľu poručiteľky a účasť žalovaného pri spisovaní závetu. Citovali výňatky z rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 21 Cdo 1744/2007, 30 Cdo 1454/2005, Vrchného soudu v Prahe sp. zn. 3 Cdo 84/1993, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 5/2003, 3 MCdo 3/2011 a s poukazom na Stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 77/2004 uviedli, že z citovaných rozhodnutí vyplýva, že predmet konania, ktorého základom bolo právne posúdenie platnosti závetu nezakladalo sporové konanie a malo byť riešené v dedičskom konaní. Postup odvolacieho súdu, ktorý bez náležitého dokazovania a najmä bez potrebného znaleckého dokazovania pravosti závetu, ako aj nevysporiadania sa so všetkými namietanými skutočnosťami žalobcami, vrátane účasti a pomoci žalovaného pri spisovaní závetu poručiteľkou, zakladá odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a nesprávne právne posúdenie veci, resp. nedostatočné skutkové zistenia a z neho vyplývajúce nesprávne právne posúdenie veci, ktoré neodstránil ani po predchádzajúcom vrátení veci najvyšším súdom na ďalšie konanie, v ktorého uznesení bol odvolací súd zaviazaný zopakovať v potrebnom rozsahu dokazovanie, čo však odvolací súd neurobil a jeho rozhodnutie je okrem nesprávneho právneho posúdenia veci aj zmätočné a zakladá prípustnosť dovolania aj podľa § 420 písm. f/ C.s.p. Takýmto postupom súdu bola žalobcom odňatá možnosť konať pred súdom. V celom tomto konaní neboli riadne zistené a odborne právne znalecky posúdené otázky platnosti závetu s ohľadom na jeho datovanie ani to, či závet a najmä pripojený dátum a podpis sú vlastnoručne písané poručiteľkou, kedy bol skutočný dátum podpisu a či pripojený dátum smeroval k podpisu závetu poručiteľkou, nebola vyhodnotená účasť a pomoc žalovaného pri spisovaní závetu poručiteľkou, preto odvolací súd nemohol správne právne posúdiť platnosť závetu. Žalobcovia sú toho názoru, že poručiteľka bola úmyselne ovplyvňovaná konaním žalovaného. Za nesprávne považujú tiež rozhodnutie o trovách konania. Navrhli, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Žiadali, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

4. Žalovaný navrhol dovolanie žalobcov „zamietnuť“ ako nedôvodné. V konaní podľa jeho názoru bolo nepochybne preukázané, že poručiteľkou napísaný závet nevykazuje žiadne vady, pre ktoré by mal byť neplatným. Na základe vykonaného dokazovania bolo dostatočne preukázané, že námietky žalobcov nie sú dôvodné a v priebehu predchádzajúceho konania nikdy nebola žalobcami spochybnovaná pravosť závetu, až neskôr začali spochybňovať spôsobilosť poručiteľky k právnym úkonom. Vyjadril sa k jednotlivým námietkam žalobcov uvádzaným v dovolaní, ktoré vyhodnotil ako nedôvodné. Navrhol neodložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia a uplatnil si náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti (dovolaním) napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 C.s.p. a v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 O.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane (por. napr. sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane

dovolacieho konania (m. m. I. ÚS 4/2011).

8. Aj po zmene právnej úpravy civilného sporového konania (vrátane dovolacieho konania), ktorú priniesol Civilný sporový poriadok v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (k tomu por. napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

9. Pri uplatnení tézy vyplývajúcej z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej rozhodnutia súdov predstavujúce *res iudicata* „majú zostať nedotknuté“, je potrebné na možnosť prelomenia záväznosti a nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí hľadieť ako na krajinú výnimku z tejto zásady. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (k tomu por. napr. rozhodnutia najvyššieho súdu 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016). V súlade s tým aj odborná právnická literatúra konštatuje, že „narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch“ (viď publikáciu Civilný sporový poriadok, Nakladateľství C. H. Beck, Praha, 2016, na str. 1326).

10. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

11. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom (2 Cdo 225/2016, 3 Cdo 173/2017, 5 Cdo 87/2017, 8 Cdo 67/2017).

13. Žalobcovia prípustnosť dovolania vyvodzujú z ustanovenia § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.

14. Podľa § 420 písm. f/ C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ C.s.p., sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej

strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

16. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

18. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013). Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za účinnosti C.s.p.

19. Žalobcovia, vychádzajúc z obsahu dovolania, prípustnosť podaného dovolania vyvodzujú predovšetkým z § 420 písm. f/ C.s.p., keď uviedli, že posúdenie platnosti závetu nezakladalo sporové konanie a malo byť riešené v dedičskom konaní, pričom odvolací súd postupoval bez náležitého dokazovania, najmä bez znaleckého dokazovania pravosti závetu, nevysporiadal sa so všetkými žalobcami namietanými skutočnosťami vrátane účasti a pomoci žalovaného pri spisovaní závetu, čo zakladá odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a nesprávne právne posúdenie veci. Súdmi boli nesprávne vyhodnotené dôkazy ktoré mali zásadný význam pre rozhodnutie vo veci samej, odvolací súd nezohľadnil žiadne argumenty žalobcov, nedoplnil dokazovanie v potrebnom rozsahu, nevysporiadal sa so všetkými skutočnosťami v prospech žalobcov, a skutkový stav nebol tak dostatočne zistený.

20. S otázkou prípustnosti dovolania, prípustnosť ktorého dovolateľa vyvodzujú z nedostatočného odôvodnenia alebo arbitrárnosti napadnutého rozsudku, sa dovolací súd zaoberá často. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala pritom názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmatečnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality odôvodnenia) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila (len) tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. Vada tejto povahy nebola považovaná za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania. S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

21. Vzhľadom na (niekdajšiu) názorovú odlišnosť prístupu senátov najvyššieho súdu k riešeniu otázky dopadov nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti rozhodnutia na prípustnosť dovolania, bolo vyvolané zjednocujúce stanovisko R 2/2016, ktoré zotrvalo na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania“ (teda nie vadu zmatečnosti a v dôsledku toho ani nie prípustnosť dovolania). Právna veta tohto stanoviska znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie

rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Podstata tohto stanoviska je aktuálna aj za účinnosti C.s.p.

22. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; vysvetlil tiež dôvody, so zreteľom na ktoré považoval za dôvodné odvolacie námietky žalovaného a pre ktoré bolo potrebné napadnuté rozhodnutie zmeniť. Podľa presvedčenia dovolacieho súdu má odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 220 C.s.p. a žalobcovia neopodstatnene namietajú jeho nepreskúmateľnosť. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zdôraznil, že v konaní pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, že poručiteľka v čase spisania závetu netrpela duševnou poruchou, pričom ani ďalšie súvislosti spôsobujúce neplatnosť závetu neboli v konaní pred súdom prvej inštancie preukázané a ten ani svoje rozhodnutie na týchto skutočnostiach nezaložil. Uviedol, že predmetom odvolacieho konania vymedzeným dovolacími dôvodmi žalovaného bolo vyriešenie otázky, či predmetný závet obsahuje dátum, kedy bol podpísaný. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zrozumiteľne vysvetlil, na základe čoho dospel k záveru, že závet spisovaný poručiteľkou je opatrený vlastnoručným podpisom poručiteľky a uvedením dátumu, kedy bol závet poručiteľkou podpísaný. Jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním prvoinštančného súdu, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda v danom prípade odvolací súd procesne nekonal spôsobom zmätočným, ktorý by mal za následok vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p.

23. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov.

24. Pokiaľ dovolatelia súdom vytýkajú niektoré nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, nevykonanie dôkazov a tiež nesprávnosť hodnotenia výsledkov dokazovania, vec prejednávajúci senát dovolacieho súdu pripomína, že už podľa predchádzajúcej právnej úpravy nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého z dôkazov (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Nová právna úprava na samej podstate uvedeného nič nezmenila (v súvislosti s tým pozri 2 Cdo 159/2017, 3 Cdo 59/2017, 5 Cdo 47/2017 a 7 Cdo 42/2017).

25. Pre úplnosť najvyšší súd uvádza, že už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (vid' R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

26. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť niektorej strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia.

27. Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/

C.s.p., zotrval aj aktuálny judikát R 24/2017.

28. Odňatie možnosti konať pred súdom (posudzujúc túto časť dovolania podľa jeho obsahu - § 124 ods. 1 C.s.p., i keď zaradenú do bodu III dovolania - nesprávne právne posúdenie) dovolatelia namietajú aj s poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 MCdo 3/2011, keď podľa ich názoru posúdenie platnosti závetu nezakladalo sporové konanie a malo byť vyriešené v dedičskom konaní.

29. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že v konaní sp. zn. 3 MCdo 3/2011 poručiteľ zomrel bez zanechania závetu, slobodný, bezdetný. Dovolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že v predmetnom konaní o dedičstve zostala skutkovo spornou otázkou existencia skutočností, od ktorých zákonný dedič v štvrtej skupine dedičov odvodzoval svoje dedičské právo po poručiteľovi, ktoré druhý účastník tohto konania popieral; od vyriešenia tejto otázky záviselo rozhodnutie o dedičskom práve pre tohto dediča. Zdôraznil, že „pokiaľ sa súdu nepodarilo dosiahnuť zmier účastníkov konania, mal postupovať podľa § 175k ods. 2 O.s.p. a v súlade s týmto ustanovením odkázať tohto dediča, ktorého dedičské právo sa javilo ako menej pravdepodobné, na uplatnenie práva žalobou v stanovenej lehote. Súd takto ale nepostupoval. Zo spisu vyplýva, že v tomto nesporovom konaní predvolal osoby, ktorým kládol otázky ako svedkom, sám „vyriešil“ spornú skutkovú otázku a rozhodol, že dedičstvo pripadá štátu. Týmto postupom súd porušil zákon a dedičovi znemožnil realizáciu jeho procesných oprávnení účastníka konania.“

30. V súvislosti s námietkou nedostatku právomoci súdu konať vo veci prerušenia dedičského konania podľa §175k ods. 2 O.s.p. (v znení platnom v rozhodnom čase a tiež všetky nasledujúce uvádzané ustanovenia) vznesenou dovolateľmi, dovolací súd poukazuje na ustanovenie § 38 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého je notár ako súdny komisár oprávnený samostatne viesť konanie o dedičstve, smerujúce k vydaniu osvedčenia o dedičstve alebo predloženiu veci súdu na rozhodnutie podľa §175zd O.s.p. Vedenie dedičského konania, ako nesporového konania je tak na základe poverenia súdu zverené notárovi. Poverenie udelené notárovi pritom je obligatórne. Úkon poverenia nie je považovaný za súdne rozhodnutie, je neformálnym opatrením súdu. Notár je na účely dedičského konania súdnym komisárom, pričom konanie vedie samostatne, pod svojím menom a pod svojím menom vydáva aj všetky rozhodnutia vydané v dedičskom konaní. Dovolací súd tu považuje za dôležité zdôrazniť, že všetky úkony notára ako súdneho komisára sa považujú za úkony súdu. Uvedenú súvislosť medzi úkonmi súdu a notára ako súdneho komisára v dedičskom konaní explicitne ustanovoval tiež § 38 ods. 5 O.s.p., v zmysle ktorého úkony notára sa považujú za úkony súdu. Notár tak predstavuje osobitného zástupcu súdu pôsobiaceho v dedičskom konaní, ktorého súd poveril vykonávaním presne špecifikovaných úkonov v dedičskom konaní. Vzhľadom na popísaný vzťah medzi úkonmi súdu a povereným notárom tak nemožno spochybňovať právomoc súdov na konanie a rozhodovanie v dedičských veciach. V dedičskom konaní je podľa § 38 ods. 2 O.s.p. notár oprávnený vydávať niektoré rozhodnutia, ako napríklad rozhodnutie o ustanovení znalca, prerušení konania, trovách správcu dedičstva, okrem rozhodnutí uvedených v osobitnom predpise, ktorým je zákon č. 549/2003 Z.z. o súdnych úradníkoch. Z rozhodovacej právomoci notára tak sú vyňaté konečné rozhodnutia súdu podľa § 175q a uznesenia, ktoré podľa § 5 písm. c/ uvedeného zákona nemôže v konaní o dedičstve vydať vyšší súdny úradník, medzi ktoré patria rozhodnutia vo veciach sporu o dedičské právo. Rozhodnutia vydané notárom ako súdnym komisárom majú formu uznesenia, pričom sa vydávajú pod hlavičkou príslušného súdu v mene notára ako súdneho komisára. I keď je notár oprávnený vydávať uvedené druhy rozhodnutí, v určitých prípadoch notár môže zveriť vydanie rozhodnutia súdu, proti ktorému nie je prípustný opravný prostriedok. V rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. novembra 2001, sp. zn. 1 Cdo 10/2001 (R 6/2002), sa uvádza: „Ako je zrejmé zo zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov, notár nevykonáva len tie činnosti, ktoré vyplývajú z § 3 ods. 1 písm. a/ až c/ citovaného zákona, ale ak tak ustanovuje osobitný zákon, vykonáva aj ďalšie činnosti (§ 3 ods. 2 citovaného zákona). Ďalšou činnosťou notára vyplývajúcou z osobitného zákona je (okrem iného) činnosť notára ako súdneho komisára (§ 38 ods. 1 O.s.p.). Tento je (okrem iného) oprávnený (ak sú splnené zákonné podmienky) vydať v dedičskom konaní aj osvedčenie o dedičstve (§ 175zca ods. 1 O.s.p.). Notár ako súdny komisár výkonom rôznych

procesných postupov v podstate poskytuje súdu službu. Jeho úkony sa považujú za úkony súdu (§ 38 ods. 3 O.s.p.) a ním vydané osvedčenie o dedičstve zo zákona nadobúda povahu právoplatného uznesenia o dedičstve v zmysle § 175q ods. 1 písm. a/, b/ O.s.p., teda uznesenia vydaného súdom."

31. V prípade postupu podľa § 175k ods. 2 O.s.p., pri existencii spornej skutočnosti súd po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné uznesením odkáže, aby svoje právo uplatnil žalobou. V zmysle vyššie uvedeného ustanovenia ak dedičské právo závisí od riešenia skutkového sporu, súdny komisár nie je oprávnený riešiť túto otázku v konaní o dedičstve. Riešenie skutkového sporu vzniknutého v dedičskom konaní je výlučne v kompetencii súdu. V prípade neúspechu zmierovacieho konania uskutočneného v dedičskom konaní je spor možné odstrániť výlučne v sporovom konaní vedenom pred súdom.

32. Žalobcovia v dedičskom konaní, vedenom pred notárskym úradom vzniesli námietku neplatnosti závetu poručiťky z 27. septembra 2002 a spochybnili tak dedičské právo žalovaného. Nakoľko uvedenou námietkou došlo k založeniu spornej skutočnosti v spore, súdny komisár preto správne postupoval, keď predmetný spis predložil na rozhodnutie súdu, ktorým bol poverený na vedenie dedičského konania, ktorý následne tak, ako mu to ukladá § 175k ods. 2 O.s.p. prerušil konanie a uložil žalobcom povinnosť, aby svoje právo uplatnili žalobou.

33. Žalobcovia preto nedôvodne namietajú, že týmto postupom im súd znemožnil uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces.

34. Na podklade vyššie uvedeného dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobcov nie je podľa § 420 písm. f/ C.s.p. prípustné.

35. Najvyšší súd potom pristúpil ku skúmaniu, či žalobcovia dôvodne vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z dôvodu, že nimi napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dospel k záveru, že tak robia neopodstatnene.

36. Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

37. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu.

38. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

39. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku tejto viazanosti neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

40. V zmysle § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 C.s.p. je

taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (v ďalšom texte len „právna otázka“).

41. V prípade dovolania, prípustnosť ktorého vyvodzuje dovolateľ z § 421 C.s.p., má viazanosť odvolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.) kľúčový význam. Závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 C.s.p.). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky.

42. Žalobcovia vyvodzujú prípustnosť ich dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.

43. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.

44. Pokiaľ dovolateľ v takom dovolaní nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ.

45. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a nekonkretizovania podstaty odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu nemôže ale najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky (do úvahy prichádzajúce) rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v C.s.p., ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 C.s.p.

46. Osobitne so zreteľom na obsah dovolania žalobcov podaného v prejednávacom spore je potrebné vyššie uvedené doplniť vysvetlením pojmu „dovolací súd“.

47. V Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné sudy [čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“)]. Sústavu súdov tvoria Najvyšší súd Slovenskej republiky a ostatné sudy (čl. 143 ods. 1 Ústavy). Podrobnejšiu úpravu sústavy súdov, ich pôsobnosť, organizáciu a konanie pred nimi ustanoví zákon (čl. 143 ods. 2 Ústavy).

48. Podľa § 35 C.s.p. o dovolaní rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky; za dovolací súd v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ C.s.p. treba preto považovať tento súd. V uvedenej súvislosti poukazuje dovolací súd na definíciu pojmu „ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu“ uvedenú v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 6/2017 zo 6. marca 2017, kde sa uvádza: „ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú ako judikáty publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR. Do tohto pojmu možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj jednotlivito v doposiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho

súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali“. Konštatoval tiež, že vzhľadom na teritoriálnu pôsobnosť C.s.p. nemožno do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu zaradiť rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky (6 Cdo 79/2017, 6 Cdo 129/2017, 3 Cdo 224/2017, 3 Cdo 25/2018). Ak teda dovolatelia v dovolaní poukázali na rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 1744/2007, 30 Cdo 1454/2005, Vrchního soudu v Prahe sp. zn. 3 Cdo 84/1993, ako na rozhodnutia spadajúce pod ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa odvolací súd pri riešení právnej otázky náležitostí závetu pri rozhodovaní o určení neplatnosti závetu odklonil, tak uvedenú argumentáciu dovolateľov nemožno považovať za súladnú s ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.

49. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., je (ako už bolo uvedené vyššie) charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“.

50. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 2 Cdo 5/2003 (na ktorý dovolatelia poukazujú) uviedol, že „Jednou z podstatných náležitostí závetu je, aby bol v ňom uvedený deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný. Nerešpektovanie tejto požiadavky spôsobuje, v zmysle ustanovenia § 476 ods. 2 Občianskeho zákonníka, neplatnosť závetu. Zákonná požiadavka, aby závet obsahoval dátum jeho podpísania sa pritom vzťahuje na všetky závetu bez ohľadu na to, či ide o vlastnoručný závet, o závet alografný alebo pojatý do notárskej zápisnice. Je pravda, že Občiansky zákonník neurčuje miesto, kde sa má dátum podpísania na listine o záвете nachádzať. Dátum, kedy bol závet podpísaný, ako už z vyššie uvedeného vyplýva, musí byť uvedený priamo v záвете; inak je závet neplatný. Dátum podpísania môže byť uvedený na začiatku závetu alebo môže byť umiestnený aj na konci závetu, vždy však musí byť uvedený v záвете (pozri znenie § 476 ods. 2 Občianskeho zákonníka), ktorý sa má dovŕšiť podpisom závetcu a v prípade závetu podľa § 476b, § 476c Občianskeho zákonníka podpismi svedkov. Podľa názoru dovolacieho súdu ustanoveniu § 476 ods. 2 Občianskeho zákonníka nevyhovuje, ak dátum podpísania závetu obsahuje iba osvedčovacia doložka notára alebo iného úradu oprávneného osvedčovať pravosť podpisu na listinách.“

51. Dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd sa právnymi závermi, na ktorých založil svoje rozhodnutie, neodklonil od právnych záverov vyjadrených najvyšším súdom v rozhodnutí sp. zn. 2 Cdo 5/2003. Odvolací súd po doplnení dokazovania originálom závetu poručiteľky dospel k záveru, že v prejednávanej veci ide o závet spísaný vlastnou rukou poručiteľky, podpísaný a datovaný poručiteľkou, keď v záвете je uvedený dátum „27.IX.2002, Matúškovo“ a pod tým je uvedený podpis poručiteľky - O.. Odvolací súd uviedol, že sa nestotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že v čase, keď poručiteľka napísala predmetný závet a opatrla ho dátumom, nebol závet podpísaný a obsahoval nepresný dátum (3. septembra 200) a nedalo sa z neho zistiť, kedy poručiteľka závet spísala. Zdôraznil, že zákon neukladá pisateľovi závetu povinnosť, aby napísal a podpísal závet v jeden deň a v jeden okamih. Poručiteľ môže závet čiastočne alebo úplne napísať v iný deň, ako ho podpíše a môže ho napísať aj viacerými perami. Táto skutočnosť nemá vplyv na platnosť holografného závetu. Pri holografnom záвете však v zmysle § 476a Občianskeho zákonníka sa kladie dôraz na to, aby bol závet, ktorý musí byť napísaný vlastnou rukou, opatrený tiež dátumom a ten musí byť nielenže napísaný poručiteľom, ale musí byť opatrený úplným dátumom - deň, mesiac, rok jeho podpísania (nie spísania) - § 476 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V súvislosti s tým treba pripomenúť, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 C.s.p.).

52. V dovolaní sa tvrdí, že odvolací súd sa bez náležitého dokazovania a najmä bez potrebného znaleckého dokazovania pravosti závetu, ako aj nevysporiadania sa so všetkými namietanými skutočnosťami žalobcami, vrátane účasti a pomoci žalovaného pri spisovaní závetu poručiteľkou, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a vec nesprávne právne posúdil. V dovolacom konaní bolo preto potrebné posúdiť, či sa táto argumentácia žalobcov týka skutkovej alebo právnej otázky.

53. Riešenie skutkovej otázky je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania; pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej obsahu, zmyslu a účelu, normu interpretuje a zo svojich skutkových zistení (to znamená po vyriešení skutkových otázok a na ich podklade) prijíma právne závery o (ne)existencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad.

54. V danom prípade dovolatelia napádajú správnosť skutkového záveru odvolacieho súdu (premisy), že vlastnoručný závet poručiťky je platný. Argumentujú tým, že v konaní neboli znaleckým dokazovaním posúdené otázky platnosti závetu s ohľadom na jeho datovanie, či bol závet vlastnoručne písaný a podpísaný poručiťkou, či pripojený dátum smeroval k podpisu závetu poručiťkou, alebo inej listiny, že nebola vyhodnotená pomoc žalovaného pri spisovaní závetu, a preto odvolací súd nemohol vec správne právne posúdiť. I keď je od takéhoto záveru súdov závislé vyriešenie právnej otázky, či je holografný závet poručiťky platný, nič to nemení na tom, že v dovolaní takto nastolená otázka (či závet obsahuje dátum a kedy bol podpísaný, či ho poručiťka písala sama alebo jej žalovaný pomáhal pri jeho písaní) má skutkovú (nie právnu) povahu, ktorá nemôže byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., a nemôže viesť k založeniu prípustnosti dovolania žalobcov v zmysle tohto ustanovenia. Navyiac treba na tomto mieste zdôrazniť, že predmetom odvolacieho konania v zmysle vymedzenia predmetu odvolania bola len otázka týkajúca sa opatrenia závetu dátumom a podpisom poručiťky.

55. Najvyšší súd z týchto dôvodov dovolanie žalobcov, prípustnosť ktorého nevyplýva z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C.s.p.

56. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.). O výške náhrady trov dovolacieho konania žalobcov rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

57. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.